

2. Гуцало Є. Вічні джерела дитинства / Є. Гуцало // Слово і час. – 1997. – № 1. – С. 31–39.
3. Гуцало Є. Твори : в 5 т. / Гуцало Є. – К. : Дніпро, 1997. – Т. 3 : [повісті, роман]. – 461 с.
4. Дзюба І. Жага всеосяжності і межі таланту (Штрихи до портрета Є. Гуцала) / І. Дзюба // Укр. мова і л-ра в школі. – 1985. – № 11. – С. 13–21.
5. Дзюба І. Живе співвідношення між людиною й природою (14 січня Євгенові Гуцалу виповнилося б 70 років) / І. Дзюба // Дивослово. – 2007. – № 1. – С. 60–62.
6. Дончик В. Г. Гуцало Євген Пилипович // УЛЕ : у 5 т. / [ред. кол. : І. О. Дзевєрін та ін.]. – К. : Гол. ред. УРЕ ім. М. П. Бажана, 1988. – Т. 1 : А–Г. – С. 527–528.
7. Жулинський М. У передчутті радості // Українське слово : хрестоматія укр. л-ри та літ. критики ХХ ст. : у 3 кн. / [упоряд. В. Яременко, Є. Федоренко]. – К. : Рось, 1994. – Кн. 3. – С. 350–361.
8. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / [авт.-уклад. Ю. І. Ковалів]. – К. : ВЦ «Академія», 2007. – Т. 1 : А (аба) – Л (лямент). – 608 с.
9. Поворозник О. Взаємозв'язок людини і природи у малій прозі Євгена Гуцала // Наук. зап. Сер. : Літературознавство / Терноп. держ. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. – Т., 1999. – Вип. 4 : У 200-річчя Адама Міцкевича. – С. 258–267.
10. Шкловський В. Повести о прозе : в 2 т. / Шкловський В. – М. : Худож. лит., 1966. – Т. 1. – 463 с.

УДК 821.161.2.09

*Наталія Демедюк (Зінич)
(м. Острів)*

МИКОЛА ХВИЛЬОВИЙ ТА ЙОГО РОЛЬ У РОЗВИТКУ «УКРАЇНСЬКОГО РЕНЕСАНСУ»

У статті досліджено роль Миколи Хвильового в процесі становлення української культури та, зокрема, розвитку «українського ренесансу». Зміщення погляду із суспільства на окрему людину, екзистенційні та гуманістичні погляди письменника є беззаперечним доказом існування модерної української літератури. Про це свідчить й увесь творчий спадок митця: його поезія, проза, памфлети та листи. Практичною й теоретичною основами пропонованого дослідження є збірка творів Миколи Хвильового у 2-х томах, а також статті сучасних дослідників творчості новеліста.

Ключові слова: ренесанс, модернізм, гуманізм, українська культура, відродження, ліричний герой, новелістика, поезія, памфлети.

Демедюк (Зинич) Н. Николай Хвильевой и его роль в развитии «украинского ренессанса». В статье исследуется роль Николая Хвильевого в процессе становления украинской культуры и, в частности, развития «украинского ренессанса». Смещение (в творчестве писателя) взгляда с общества на отдельного человека, его экзистенциальные и гуманистические взгляды являются прямым доказательством существования модернизма в украинской литературе. Об этом свидетельствует и все творческое наследие художника: его поэзия, проза, памфлеты и письма. Практической и теоретической основами предлагаемого исследования является сборник произведений Николая Хвильевого в 2-х томах, а также статьи современных исследователей творчества новеллиста.

Ключевые слова: ренессанс, модернизм, гуманизм, украинская культура, возрождение, лирический герой, новеллистика, поэзия, памфлеты.

Demediuk (Zinich) N. Mykola Khvylovyi and his Role in Development of the «Ukrainian Renaissance». In the article the role of Mykola Khvilovyj is investigated in the process of settling of Ukrainian culture, especially in development of «Ukrainian Renaissance». Displacement of notion from society on the separate human being existential and humanistic views of the writer is absolute argument of existence of modern Ukrainian literature. The whole heritage of artist affirms this: his poetry, prose, pamphlets and letters. Selected works of Mykola Khvylovyi in two volumes and also the articles of present-day researchers of works of novelist are theoretical and practical basis of the investigation.

Key words: renaissance, modernism, humanism, Ukrainian culture, revival, lyrical character, novelistics, poetry, pamphlets.

«У свідомості більш-менш освіченої публіки прізвище Миколи Хвильового неодмінно асоціюється – крім акту самогубства – з гаслом “Геть від Москви” і, відповідно, орієнтацією на “психологічну Європу”, меншою мірою – з “ідеєю азійського ренесансу”. Це гасло і ця ідея належать до загальновідомого про Хвильового. А загальновідоме – і це теж загальновідомо – є найбільшим ворогом пізнання. Звідси – необхідність знову і знову звертатися до загальновідомого».

Іван Дзюба. Микола Хвильовий: «Азійський ренесанс» і «Психологічна Європа» // Дзеркало тижня. – 2005. – № 40 (15–21 жовтня)

*«Так споконвіку було:
одні упирались з ганчіркою в руки,
а другі тяглися до стяга зорі і йшли за хвостами
комет,
горіх розкусивши буття. І хіба посміє вічність
шпурнути в мос обличчя докір?»*

Микола Хвильовий, «Електричний вік»

У сучасному літературному процесі з'являється все більше тенденцій до переосмислення внеску представників Розстріляного відродження у становлення української культури. Поява новітніх теоретичних підходів до вивчення класичної, а особливо модерної літератури, передбачає не тільки глибокий аналіз текстів, а й історичної ролі письменників. Серед них, звичайно, не можна оминати постать Миколи Григоровича Хвильового (Фітільова), якого назвав О. Білецький «основоположником сучасної української прози». Суперечливість особистості та неоднозначне трактування творчого спадку письменника досі привертає увагу критиків, а його роль у розвитку «українського ренесансу» потребує більш ретельного дослідження.

Ідеям «психологічної Європи» та «азіатського ренесансу» у творчості Миколи Хвильового (в контексті української національно-визвольної ідеї) присвячено чимало праць літературних дослідників. Наприклад, інавгураційна лекція почесного професора НаУКМА академіка Івана Дзюби «Микола Хвильовий: від “азіатського ренесансу” до “психологічної Європи”», за яку автора удостоїли звання «почесного професора НаУКМА». Дослідження модерністської творчості Хвильового на сучасному етапі літературознавчої та культурологічної думки є надзвичайно актуальним, оскільки діалог між «метанаративами сьогодення та минулого дає можливість створити парадигму, в рамках якої вдасться глибше пізнати творчий доробок яскравого представника національного відродження перших десятиліть ХХ ст.» [11, 3] і зрозуміти специфіку сучасної постмодерної альтернативи.

Тому метою дослідження стало визначення ролі Миколи Хвильового в процесі становлення української культури та, зокрема, розвитку «азіатського ренесансу». Стаття передбачає такі завдання: вивчити та проаналізувати думку літературних критиків; розглянути інтертекстуальний аспект новелістики письменника, його поезії та памфлетів; осмислити авторський дар передбачення й довести, що М. Хвильовий є не тільки зачинателем великого літературного диспуту, а й гідним послідовником М. Коцюбинського.

Серед робіт, присвячених Хвильовому, слід відзначити такі: «Засоби публіцистичної виразності та дієвості (на матеріалах памфлетів і нарисів Миколи Хвильового)» А. Микитенко, в якій всебічно досліджено засоби комічного та діалогізму у творчості Хвильового на базі циклу «Камо градеши» та памфлету «Дві сили»; наукове до-

слідження «Персонажна нарація в новелістиці Миколи Хвильового» М. Руденко, в якому авторка дослідила прозу письменника в нарративному аспекті; стаття «Історіософія та філософська антропологія М. Г. Хвильового» В. Вдовиченко, де можна ознайомитися з історіософською проблематикою, наявною у двох циклах памфлетів, один із яких став початком української літературної дискусії 1925–1928 рр. Безперечно, вагомим внесоком у дослідження творчості Миколи Хвильового є роботи В. Агеевої, В. Горського, Л. Плюща, Ю. Меженко, О. Білецького, Ю. Шереха та інших літературознавців. Значущий внесок у наукову літературу зробив М. Жулинський – упорядник та автор передмови першого найповнішого вітчизняного видання творчої спадщини Хвильового. Важлива роль у вивченні системи світоглядних та, частково, філософських настанов Хвильового належить Л. Сенику й американському професору Д. Мейсу. Докладний нарис життєвого і творчого шляху Миколи Хвильового, аналіз його ідейно-теоретичних настанов уміщено в книгах І. Дзюби та М. Жулинського.

З-поміж літературно-наукових досліджень, присвячених памфлетам Хвильового, є кілька статей, у котрих розглядаються деякі формозмістові компоненти окремих його творів. Однак серед науковців усталилася думка про те, що через певні історичні обставини полеміст змушений був зректися свого творчого кредо, отожд його твори 1930-х років не мають естетичної та суспільної вартості; «тому нині маємо лише кілька висловлювань про нариси Хвильового як пропагандистські й одну роботу Г. Костюка, у котрій розглядається тематика двох нарисів та особливості застосування іронії в них» [9, 263]. Проте ігнорування науковцями цієї частини спадщини Хвильового є не зовсім виправданим, оскільки публіцист створював нариси під надзвичайним пресингом тогочасної політичної системи, тому йому доводилося вдаватися до своєрідних підтекстів, розкрити які можливо лише за умови детального аналізу зображальних засобів, а отже не варто стверджувати факт зречення письменником своїх поглядів, з-поміж яких – ідеї «азіатського» (в нашому розумінні – українського) ренесансу:

*А там життя, там – не провалля,
Країни інші систем других...
Наш пал туди, все вище, далі,*

Як fuga біг.

Сатурн горить, чекає натопи...

Чекай, чекай! До тебе ми... [12, 56–57].

Постать Хвильового привертає увагу вчених багатьох гуманітарних дисциплін, проте досі бракує робіт про його публіцистику. У сучасній журналістиці теж бачимо зацікавленість М. Хвильовим, про що свідчать роботи А. Животко в «Історії української преси», де гасла Хвильового-памфлетиста згадуються в контексті розгляду комуністичної та офіційної радянської преси 1920–1939 рр., та О. Мукомела, який наприкінці 1980-х доклав зусиль, щоб розшукати та опублікувати заборонений памфлет «Україна чи Малоросія?». У свою чергу, В. Здоровега в підручнику «Теорія і методика журналістської творчості» вказував на творчість М. Хвильового як приклад самобутньої і неповторної манери письма публіцистів [6].

Не варто також забувати про те, що література та інші сфери духовної культури зазнавали значного утиску з боку радянської влади, – і в цьому середовищі, за таких обмежувальних умов знаходиться жменька митців, які відважуються, незважаючи ні на що, «втікати геть від Москви» і творити український, так званий «азіатський ренесанс»:

Що нам морок, що нам смуток?

Ми йдемо – наперекір,

Ми – весни найперші гуси,

Наші дні – червоний вир. [12 52];

*«Але я – не Гастєв, не Маяковський, не Єсенін,
я з української діжки буру хміль.*

Я лишень (по-персіянськи) пенід.

І кому ж, як не мені,

мисьль свою пускати амазонкою

в далечінь? [12, 84].

Логічно, що вивчення творчого спадку М. Хвильового неможливе без урахування впливу «ідейної Європи», яка дала світові Гете, Мопассана, Міцкевича та багатьох інших митців, увічнених канонами сучасної культури. Тому багато уваги приділяється вивченню засобів виразності у творчості письменника, зокрема в жанрах памфлету й нарису, складнощі вивчення яких зумовлені їх «гібридною» формою –

синтезом сатиричних і образних засобів у першому жанрі та суперечністю поєднання художнього вимислу й документалізму – у другому. Однак актуальною лишається потреба визначення ролі Миколи Хвильового у становленні «українського ренесансу», який таки мав місце в культурному процесі України, з метою сучасного переосмислення творчої спадщини письменника. Доречним є й висвітлення питання канону української літератури. Хоча найпроблематичнішим етапом цього канону є, мабуть, новітня доба, зокрема ХХ століття, проте питання нового, постколоніального осмислення гостро актуальне для української літератури – «саме визнання, що Ренесанс є складовою частиною української літератури, або точніше, думка багатьох літературознавців, що в процесі осмислення історії української літератури ми зобов'язані його враховувати» [7, 320].

Слово «ренесанс» походить від французького «renaissance», що в перекладі означає «відродження», це похідне значення від французького «renaître» – «відроджуватися». Ренесанс як епоха розвитку ряду країн Західної та Центральної Європи (XIV – початок XVII ст.) виник як перехідний етап від середньовічної культури до культури нового часу.

За своєю суттю Ренесанс – антифеодальний, йому властивий гуманістичний світогляд, звернення до культурної спадщини античності та її «відродження» (звідси і походження терміна). У Європі його провісниками виступили поет Данте Аліг'єрі – автор «Божественної комедії», художник Джотто та ін. Проте родоначальниками Відродження є Франческо Петрарка, автор «Книги пісень», та Джованні Бокаччо, автор «Декамерону».

Поняття ренесансу виникло в процесі розвитку світової цивілізації, який поділяв історію на три доби: античність, середньовіччя та ренесанс. Тогочасні гуманісти намагалися звільнити культуру від середньовічної стереотипності, наблизити її до античних ідеалів прекрасного. Для цього передусім потрібно було знання стародавніх мов, адже тільки так можна було ознайомитися з античними зразками писемності. Отже, велика увага приділялася гуманітарній освіті, а також діяльності, безпосередньо пов'язаній з освітою та наукою, зокрема, книгодрукуванню. У XV ст. розпочався період так званого «Високого відродження» – творчість діячів цього періоду переповнена вірою в безмежні можливості людини, її волі і розуму. Виникла нова культура, звернена до земних справ, прагнення людей до щасли-

вого життя, а також нова система національних літератур, нова філософія і наука.

Першими надрукованими на території України книгами стали «Апостол» і «Буквар», які видав 1574 р. у Львові Іван Федоров. Зазнавала змін система освіти. Саме за доби Ренесансу українські студенти почали вирушати на навчання в інші країни – до Краківського, Падуанського, Болонського, Празького університетів. У другій половині XVI ст. з'являються спроби заснувати вищі школи і в Україні: так, зокрема, виникла Острозька школа, ректором якої був Герасим Смотрицький. Острозька школа давала ґрунтовні знання з грецької, церковнослов'янської, латинської мов та з основних гуманітарних предметів.

Серед українських полемістів, які зробили значний внесок в історію української літератури епохи Відродження, слід згадати Герасима Смотрицького («Ключ від царства небесного»), Христофора Філарета («Апокрисис»), Івана Вишенського («Посланіє до єпископів», «Пересторога»). У період Ренесансу з'являлися твори поетів-гуманістів (Юрія Дрогобича, Павла Русина, Севастяна Кльоновича). Україна разом з іншим світом переживала часи піднесення культури.

Твори панегіричної, епіграматичної та курйозної поезії також набули в цей період значного розвитку завдяки обов'язковому вивченню теорії та практики віршування у вищій школі. Слід згадати таких поетів, як Климентій Зиновійв, Іван Величковський (збірки «Зегар (Годинник)», «Млеко») та Сафроній Почазький («Євхаристиріон»). За своєю структурою та тематикою найбільше наближалися до сучасної філософської лірики твори метафізичної та історичної поезії. Кирило Транквіліон-Старовецький, Лазар Баранович, Іван Максимович – найяскравіші представники цього напряму розвитку літератури.

Радянські дослідники часто намагалися оминати літературні дискурси, пов'язані з українською культурою, однак деколи в українських дослідженнях, передусім у працях Дмитра Чижевського, Ореста Зілінського й Богдана Кравцева, питання наявності та характеру Ренесансу в українській літературі все-таки порушувалося. «Немає, мабуть, кращої ілюстрації глибинного й органічного протистояння русько-українсько-візантійської культури до всього того, що йшло із Заходу та несло дух відродження, як діяльність і настанова Івана Вишенського... А втім, писання Вишенського припадають на період утвердження нової естетики й епосу українського відродження, а сам

письменник стає його першою видатною постаттю» [7, 324]. Серед характерних ознак культури Ренесансу було створення людської естетично-художньої спрямованості культури на противагу релігійній домініанті в культурі середніх віків, а також переміщення людини як основної цінності у центр світу і в центр філософії, літератури, мистецтва та науки.

Таким чином, беручи до уваги вищенаведені (проте далеко не всі) факти, важко сперечатися, що явище ренесансу таки притаманне українській культурі, як і той факт, що творчість Миколи Хвильового неабияк сумісна із догмами доби європейського ренесансу – ідеями гуманізму просякнуті майже всі твори письменника, центральною постаттю новел є людина-борець, трапляється також подекуди і гостра критика міщанства та провінційності, на противагу яким виносяться «увічнені цінності». Пригадаємо, що гуманізм – це система ідей та поглядів на людину як найвищу цінність, у більш вузькому розумінні – це прогресивна течія західноєвропейської культури епохи Відродження, спрямована на утвердження поваги до гідності й розуму людини, її права на земне щастя, вільний вияв природних людських почуттів і здібностей.

Як яскравий приклад можна назвати новелу «Дорога й ластівка» – живий, модерний, експресивний твір, у якому завдяки майстерності автора на кількох сторінках умістилася ціла історія, відображення загальнолюдської трагедії: тут і життя, і біль, і пошук, і страждання, і врешті – безглузда смерть за мить до світанку, і разом із тим – людська байдужість, яка граничить із жорстокістю. «...Потім узяв її за крильця, зневажливо подивився на крильця й кинув її в помийну яму, де рились бродячі міські пси. То була ластівка» [12, 300]. Зазначимо, що образ ластівки теж обраний автором не випадково – в українській культурі ця тендітна, беззахисна пташка символізує добру звістку, прихід весни, тепло, кохання, сонце, мир...

Про гарячкові пошуки та намагання Миколи Хвильового творити прозу нової якості свідчать інтертекстуальність його творів, а також авторські листи. Письменник небайдуже ставився до критики своїх сучасників, переживав кожную рецензію на свій новий твір, постійно аналізував. Гостра полеміка щодо новел ведеться не лише на літзібраннях, а й у листах. Проте Хвильовий прислухався до критики своїх колег по перу. Так, у відповідь М. Зерову на його відгук про новелу «Пудель» М. Хвильовий писав: «Отже, про "Пуделя". Про-

читавши Вашого листа, я дістав “В дорозі” і порівняв. Цей твір Коцюбинського, який я читав декілька років тому, безперечно вплинув на мене. Погоджуюсь, що в “Пуделі” я порвав з Пільняком, але все-таки і ця стара манера писання мені не подобається. Я не знаю, про які слова Ви кажете («оспорити, викинути»), але зробити Сайгора більш “значительним внутрішньо” слід було б. І це, звичайно, не вийшло б те, що в Коцюбинського. Саме тому й подібність двох речей» [13]. Письменник пояснював це жахом перед психологізмом, до якого, однак, постійно повертався, а також відсутністю манери виявлення цього психологізму, щоб не писати «старою манерою».

Микола Хвильовий як свідомий послідовник М. Коцюбинського не міг лишатися осторонь світового процесу. Його гасло «геть від Москви» не заперечує російської культури чи літератури, але підштовхує до заглиблення внутрішнього, до пошуків свого, українського відродження. Він добре розумів, що в сліпому наслідуванні практично неможливо виростити генія. Своїми памфлетами письменник закликав «брати хміль зі своєї діжки» й орієнтуватися на Європу не з метою наслідування, а брати з «психологічної Європи» приклад становлення духовної культури.

То ж не дивно, що літературний дискурс, започаткований Хвильовим, сколихнув спраглу українську інтелігенцію, яка відчула на власній шкурі тягар тогочасної ідеології. Стосовно цього М. Зеров писав: «В нашій полеміці стикнулись питання принципового характеру й громадського значіння. Говорили ми про мистецтво, а прийшли до загальнокультурних проблем. Візьмемо хоч би ту ж психологічну Європу. Не тільки дівчинка з київського диспуту, але й Дорошкевич “в тайні” думає, що Хвильовий агітує за Європу “в лакових ботиках”. Бо й справді: все говорить за те, що цей харківський чудак “загубив соціальний критерій”... – Я гадаю, що тут просто непорозуміння: або мої опоненти марксистськи-безграмотні люди, або вони пускаються на просвітянські хитрощі. – Говорячи про мистецтво, ми попадаємо в схему ідеологічних надбудов» [13].

Звичайно, сьогодні ми вже можемо говорити про наявність у Хвильового певного дару передбачуваності, що виражалось у віщих висловах Хлоні, Б'янки, анарха та інших героїв: «Пройдуть роки: один, два, десять, дванадцять – і, повірте мені, невидимий ворог помститься. Я вже зараз бачу, як мислі мого великого вчителя стогнуть під непосильною вагою бруду й маклерського перекручування. Світова сволоч, що пролізе в святе святих, сховається там за його

ім'ям і зробить із нього брудне знаряддя, яким і одкидатиме людськість назад» [12, 472]. Цілком можливо, що ці передчування народжувалися як продукт синтезу надзвичайної чуттєвості та гострого розуму письменника. Серед баталій різних літугруповань його цікавить насамперед «ідея азіатського ренесансу і вияснення двох психологічних категорій: Європи й “Просвіти”» [13, 390]. Перейнятий до глибини душі ідеями Шпенглера, Микола Хвильовий намагався робити все для того, щоб прогрес мистецтва доводили факти, а не логічні доводи.

Український модерн, його поетико-стильові особливості й досі залишаються полем для суперечок та дискусій. Започатковані Т. Гундоровою, Т. Денисовою, Д. Затонським, М. Ільницьким, М. Моклицею, С. Павличко, Я. Поліщуком дослідження загалом висвітлюють специфіку українського модернізму. І саме творчість Миколи Хвильового, яка розглядається поряд із модерністським у руслі авангардного мистецтва, стала засобом виявлення протесту проти шаблонів минулого. Письменник не міг стояти осторонь літературно-мистецьких процесів свого часу, проблеми літератури обговорював не тільки на шпальтах періодики чи у памфлетах періоду дискусії 1925–1928 років, а й у прозових творах. Незважаючи на «твердий ґрунт і реп'яхи», він усе-таки «торував ґрунт» і творив експеримент, щоб твір його звучав «вічним і величним».

Література

1. Агеева В. «Зайві люди» у прозі М. Хвильового / В. Агеева // Слово і час. – 1990. – № 10. – С. 3.
2. Агеева В. П. Українська імпресіоністична проза / Агеева В. П. – К. : [б. в.], 1994. – 160 с.
3. Безхутрий Ю. Художній світ Миколи Хвильового : автореф. дис. ... д-ра філол. наук / Безхутрий Ю. – Л., 2003. – 34 с.
4. Білецький О. В шуканнях нової повістярської форми / О. Білецький // Шляхи мист-ва. – 1923. – № 5. – С. 59–63.
5. Білецький О. Проза взагалі й наша проза 1925 року // Білецький О. Літературно-критичні статті / Білецький О. – К. : [б. в.], 1990. – С. 51–90.
6. Вдовиченко В. Г. Історіософія та філософська антропологія М. Г. Хвильового / В. Г. Вдовиченко // Філософський альманах. – К. : Центр духов. культури, 2005. – № 50.
7. Грабович Г. До історії української літератури: [дослідження, есе, полеміка] // Грабович Г. До ідеології Ренесансу в українській літературі: Касіяна Саковича «ВТршѢ на жалосный погреб зацного рыцера Петра Конашевича Сагайдачного» / Грабович Г. – К. : Основи, 1997. – 604 с.

8. Дзюба І. Микола Хвильовий: «Азіятський ренесанс» і «Психологічна Європа» / І. Дзюба // Дзеркало тижня. – 2005. – № 40 (568) (15–21 жовт.).
9. Микитенко А. М. Діалогізм у полемічних творах (за памфлетом Миколи Хвильового «Дві сили») / А. М. Микитенко // Вісн. Харків. нац. ун-ту. – 2004. – № 607. – Сер. : Філологія. – Вип. 39. – С. 262–265.
10. Микитенко А. М. Засоби публіцистичної виразності та дієвості (на матеріалах памфлетів і нарисів Миколи Хвильового) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.08. / Микитенко А. М., Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К. : [б. в.], 2005. – 16 с.
11. Хвильовий М. Твори : У 2 т. Т. 1 : [поезія, оповідання, новели, повісті] / [упоряд. М. Г. Жулинського, П. І. Майданченка ; передм. М. Г. Жулинського] / М. Хвильовий. – К. : Дніпро, 1990. – 650 с.
12. Хвильовий М. Твори : У 2 т. – Т. 2 : [повість, оповідання, незакінчені твори, нариси, памфлети, листи] ; [упоряд. М. Г. Жулинського, П. І. Майданченка] / М. Хвильовий. – К. : Дніпро, 1990. – 925 с.
13. Шевчук. В. О. Відродження і реформація в українській культурі XV–XVII століть / В. Шевчук // Філософська і соціологічна думка. – 1989. – № 4. – С. 73–86.

УДК 821.161.2-1.09

*Радько Антоніна
(м. Луцьк)*

**«ВИГРАВАЮТЬ ВЕСЕЛКОЮ» БАРВИ ПОЕЗІЇ
ОЛЕКСАНДРА РИСАКА
(ЗБІРКА «СЬОМА НОТА ПЕЧАЛІ»)**

У статті проаналізовано збірку О. Рисака «Сьома нота печалі», увагу звернено на колористику в його поезіях, що є доречним і вагомим елементом художньої системи, і, разом з іншими засобами вираження індивідуальної чуттєвості, створює цілісне враження від яскравої картини чи образу.

Ключові слова: поезії, колір, барва, символ, семантика, мистецтво.

Радько А. «Играют радугой» краски поэзии Александра Рысака (сборник «Седьмая нота печали»). Проанализирован сборник А. Рысака «Седьмая нота печали», внимание акцентировано на колористике в его поэзиях, которая является уместным и весомым элементом художественной системы, и, вместе с другими средствами выражения индивидуальной чувственности, создает целостное впечатление от яркой картины или образа.

Ключевые слова: поэзии, цвет, краска, символ, семантика, искусство.